

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Bruselis, 25.6.2008
SEK(2008) 2099

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

(pridedamas prie pasiūlymo)

**Tarybos reglamento
dėl Europos privačiosios bendrovės statuto pasiūlymas**

Poveikio vertinimo santrauka

{COM(2008) 396 galutinis }
{SEC(2008) 2098}

1. IŽANGA

1.1. Procedūriniai aspektai

Europos privačiosios bendrovės (SPE) statusas buvo Komisijos bendrovių teisės modernizavimo ir įmonių valdymo pagerinimo veiksmų plano vidutinės trukmės priemonė (2005–2008 m.). Jis taip pat yra bendrosios rinkos apžvalgos dalis ir vienas iš esminių Komisijos smulkiojo verslo akto, kuris paskelbtas 2007 m. lapkričio mėn. ir kuriuo siekiama sudaryti galimybes mažosioms ir vidutinėms įmonėms patekti į bendrąją rinką, aspektų.

SPE ekonominio pagrįstumo analizė paskelbta 2005 m. gruodžio mėn. 2006 m. birželio mėn. Europos Parlamento Teisės reikalų komitetas surengė viešą posėdį SPE tema. Savo iniciatyva jis parengė pranešimą, kurį Europos Parlamentas patvirtino 2007 m. vasario mėn. ir kuriame Komisija raginama pateikti pasiūlymą dėl SPE.

Be dviejų viešųjų konsultacijų, vykusių 2007 m. liepos–lapkričio mėn., Vidaus rinkos ir paslaugų generalinis direktoratas 2008 m. kovo mėn. suorganizavo viešąją konferenciją, į kurią susirinko ekspertai iš įvairių valstybių narių ir kurioje nagrinėtos esminės su SPE susijusios galimybės.

1.2. Menkas MVĮ aktyvumas vidaus rinkoje

Daugiau kaip 99 % bendrovių yra MVĮ, kuriose dirba beveik 70 % privačiojo sektoriaus darbuotojų Europos Sąjungoje. Nepaisant esminio MVĮ vaidmens Europos ūkyje, tik 8 % iš jų užsiima tarpvalstybine prekyba ir tik apie 5 % iš jų yra įsteigusios patronuojamąsias arba bendrąsias įmones užsienyje. Naujausios apklausos ir viešosios konsultacijos rodo, kad, nepaisant didelio potencialo plėstis į kitas valstybes nares, MVĮ patiria teisinių ir administracinių kliūčių, trukdančių joms vystytis bendrojoje rinkoje.

Tarp pagrindinių teisinių ir administracinių kliūčių, kurias MVĮ patiria plėsdamosi į kitas šalis bendrojoje rinkoje, yra:

- *su įmonės steigimu susijusios atitikties reikalavimams užtikrinimo sąnaudos.* Šios sąnaudos, be kita ko, iš esmės yra registracijos ir teisinių konsultacijų sąnaudos, notaro mokesčiai ir mažiausias veiklos pradžios kapitalas. Nors mažiausio kapitalo reikalavimai ir administracinės išlaidos yra vienodos nacionalinių ir užsienio bendrovių steigėjams, teisinių konsultacijų sąnaudos daugiausia tenka užsienio bendrovių steigėjams, kurie turi susipažinti su naujomis bendrovių formomis ir tvarka,
- *su įmonės veikla susiję sunkumai ir atitikties reikalavimams užtikrinimo sąnaudos, susidaranti dėl nacionalinių taisyklių įvairovės.* Dėl skirtingų teisinių taisyklių, susijusių su bendrovių organizavimu ir struktūra, jų organais, akcininkų teisėmis, akcijomis ir pan., kasdienė užsienio patronuojamųjų įmonių veikla pabrangsta, palyginti su vietos patronuojamųjų įmonių veikla. Kasdienei užsienio patronuojamųjų įmonių veiklai vykdyti reikalingos nuolatinės teisinės konsultacijos. Nors tokių konsultacijų kaina labai priklauso nuo patronuojamosios įmonės dydžio ir sudėtingumo, trečdalis konsultacijų respondentų mano, kad ji būtų didesnė kaip 10 000 EUR per metus,

- *nepakankamas pasitikėjimas užsienio bendrovių teisine forma*. MVĮ dažnai sunku veikti kitoje valstybėje narėje išlaikant savo šalies bendrovės formą, todėl jos, užuot tai dariusios, dažnai steigia patronuojamąsias įmones. Taip visų pirma yra ES-12 MVĮ atveju, kurių formos mažiau žinomos kitose valstybėse narėse nei bendrovių formos, įprastos ES-15. Šiuo atžvilgiu bendrovių gebėjimas vykdyti veiklą esant visoms valstybėms narėms bendros formos, kuriai būtų suteiktas ES ženklas, laikomas dideliu privalumu.

2. NUMATOMA RAIDA IR BŪTINYBĖ IMTIS VEIKSMŲ EUROPOS SAJUNGAI

Nacionalinės bendrovių teisės ir formų įvairovė, kad ir kokia nepalanki ji būtų verslui, seniai įtvirtinta valstybių narių teisinėse tradicijose. Šiuo metu nėra jokių priežasčių tikėtis, kad tai pasikeis artimoje ateityje. Be to, tik ES lygmeniu vykdomais veiksmais galima sukurti aplinką, kuri būtų pakankamai vienoda visoje ES ir kuri atitiktų praktinius MVĮ, norinčių pasinaudoti bendrosios rinkos privalumais, poreikius.

Jei ES teisės aktų leidėjas nuspręstų priimti SPE statutą, tam tinkamas teisinis pagrindas būtų EB sutarties 308 straipsnis.

3. TIKSLAI

Šia iniciatyva siekiama didinti MVĮ konkurencingumą palengvinant jų veiklos bendrojoje rinkoje sąlygas. Visų pirma iniciatyva siekiama sukurti lanksčią bendrovių teisės tvarką, kuri būtų plačiai žinoma visoje ES, pagrįsta bendrais principais ir pritaikyta specifiniams MVĮ poreikiams. Ja taip pat siekiama mažinti atitikties reikalavimams užtikrinimo sąnaudas, kurios susidaro tiek bendroves steigiant, tiek joms veikiant kitose valstybėse narėse.

4. POLITIKOS GALIMYBĖS

Poveikio vertinime pateikiamos trys SPE skirtos alternatyvios aukšto lygio politikos galimybės.

- *Nesiimti jokių veiksmų ir remtis galiojančiais teisės aktais bei teismų praktika*. Vis dėlto esama teisinė sistema nelabai atitinka specifinius MVĮ poreikius. Ja taip pat nesumažinamos teisinės ir administracinės kliūtys, kurias MVĮ patiria norėdamos plėstis bendrojoje rinkoje.
- *Suderinti valstybių narių bendrovių teisę*, kad bendrovių steigimo ir veiklos vykdymo reikalavimai būtų vienodi visose valstybėse narėse. Nors tokio derinimo apimtis būtų nedidelė, šiai galimybei įgyvendinti reikėtų, kad valstybės narės iš dalies pakeistų taisykles, kurios ištiesus dešimtmečius buvo jų nacionalinės bendrovių teisės esminių nuostatų dalis, su jomis sudaranti vieną visumą. Toks didžiulis nacionalinių teisės aktų keitimas šiuo metu neatrodo politiškai įmanomas.
- *Tobulinti SE* ir pritaikyti ją MVĮ poreikiams, bet siekiant sukurti vieną visiems tinkamą bendrovių formą SE reglamentas taptų išskirtinai sudėtingas. Be to, SE turi būti įvertinta 2009 m.

SPE nuo šių pirmiau nurodytų galimybių skiriasi tuo, kad sukūrus vien ją asmenys ir bendrovės, nepaisant jų buvimo Europos Sąjungoje vietos, galėtų naudotis ta pačia bendrovių forma. SPE galėtų nuo pradžių įsteigti juridinis arba fizinis asmuo arba veikianti bendrovė – ją pertvarkant arba jungiant su kita bendrove. SPE galėtų būti įsteigta valstybėje narėje ir teikti paslaugas arba vykdyti veiklą per filialus arba patronuojamąsias įmones savo arba kitoje šalyje. Bendrovių grupė taip pat galėtų būti pertvarkyta į SPE grupę (kurios pagrindinė bendrovė būtų SPE arba kitos bendrovių formos).

Be Europos ženklo, su kuriuo, konsultacijų respondentų nuomone, būtų lengviau užsiimti tarpvalstybine veikla, numatoma, kad SPE padės *sutaupyti daug lėšų*, nes ji būtų *vienoda* visoje ES. Vien dėl to, kad keliose valstybėse narėse būtų naudojama ta pati bendrovių forma, sumažėtų teisinių konsultacijų poreikis steigiant patronuojamąsias įmones ir su tuo susijusios sąnaudos. Taip pat sumažėtų teisinės sąnaudos, susijusios su kasdiene patronuojamųjų įmonių veikla keliose valstybėse narėse. Be to, SPE atveju bendrovės steigėjams būtų suteiktas visiškas *lankstumas* pasirinkti bendrovės vidaus struktūrą, kuri geriausiai tiktų jų reikmėms ir veiklai, ir taip *sutaupyti lėšų*. SPE atveju galėtų būti užtikrintas didelis *teisinis tikrumas*, nes, kiek tai susiję su bendrovių forma, būtų kuo mažiausiai remiamasi nacionaline teise. Galiausiai SPE valstybėse narėse veiktų šalia nacionalinių bendrovių formų. Tam, kad SPE būtų įvesta į valstybių narių teisinę tvarką, nereikėtų derinti jokių esminių nacionalinės bendrovių teisės aktų aspektų, todėl tai yra politiškai įmanoma.

5. SMULKESNĖS SU SPE SUSIJUSIOS GALIMYBĖS

Poveikio vertinime vertinamos pagrindinių SPE požymių galimybės, darančios tiesioginį poveikį SPE lankstumui, prieinamumui, vienodumui ir teisiniam tikrumui.

5.1. Į SPE statuto taikymo sritį patenkančios bendrovės

Bet kokie SPE apribojimai iki tam tikro dydžio įmonių jas priverstų kada nors keisti bendrovės formą – tai būtų ir nepatogu, ir brangu. Siekiant neužkrauti SPE netinkamos administracinės naštos ir išlaidų, SPE forma įmonėms turėtų būti prieinama tiek jas steigiant, tiek joms vystantis ir didėjant. Tačiau, kaip ir nacionalinių privačiųjų ribotos atsakomybės bendrovių formų atveju, SPE nereikėtų leisti siūlyti savo akcijų visuomenei arba veikti vertybinių popierių rinkose, nes tam reikėtų išsamų taisyklių, visų pirma susijusių su SPE vidaus struktūra, akcininkams apsaugoti.

5.2. Autonomijos nacionalinės teisės aktų atžvilgiu laipsnis

Pirmoji galimybė – SPE būtų visiškai autonomiška ir niekaip nesiremtų nacionalinės teisės aktais. Ši galimybė, kuriai įgyvendinti reikėtų visiškai suderinti mokesčių ir darbo teisę, yra nereali.

Antroji galimybė – SPE būtų netaikoma nacionalinė bendrovių teisės tvarka. Įgyvendinus šią galimybę būtų pasiektas pakankamas vienodumas Europos Sąjungoje, nes bendrovių teisės aspektai būtų aptarti Statute, dėl to jie būtų tokie patys visoje ES. Taip kartu būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir įmanomas didelis lankstumas akcininkams sprendžiant dėl SPE vidaus struktūros.

Trečioji galimybė – SPE turėtų dideliu mastu remtis nacionalinės bendrovių teisės aktais. Nors ši galimybė gali būti politiškai labai priimtina, ją įgyvendinus SPE būtų skirtinga kiekvienoje valstybėje narėje, o asmenys ir bendrovės netektų specifinių visoje ES vienodos

bendrovių formos privalumų, visų pirma sutaupytų sąnaudų ir didesnio veiksmingumo. Todėl politikos tikslai liktų neįgyvendinti.

5.3. Statuto vienodumo laipsnis

Pagal pirmąją galimybę būtų pasiūlytas išsamus Statutas, kuriuo būtų siekiama reglamentuoti tiek SPE išorės, tiek vidaus reikalus. Nors tokiu būdu būtų užtikrintas SPE vienodumas Europos Sąjungoje ir labai didelis teisinis tikrumas, akcininkai netektų viso labai reikalingo lankstumo, visų pirma sprendžiant dėl SPE vidaus struktūros. Dėl tokio visiems tinkamo bendrovės statuto siekio SPE statutas greičiausiai taptų įmonėms nepatrauklus.

Pagal antrąją galimybę numatytas visiškai priešingas pirmajai galimybei variantas, t. y. SPE statutas, kuriuo būtų suteiktas visiškas lankstumas SPE akcininkams įstatuose reglamentuoti visus bendrovės reikalus, įskaitant kapitalą, kreditorių apsaugą arba darbuotojų dalyvavimą. Šiai galimybei, pagal kurią trečiųjų šalių apsauga greičiausiai būtų nepakankama, neabejotinai tvirtai pasipriešintų valstybės narės.

Trečioji galimybė, kuri ir buvo pasirinkta – SPE statute reglamentuoti pagrindinius SPE požymius (ribotą atsakomybę, acninį kapitalą, įnašus, pavadinimą) ir trečiosioms šalims svarbius dalykus (kreditorių apsaugą, informacijos atskleidimą, darbuotojų dalyvavimą), o vidaus reikalus (visuotinius susirinkimus, valdymo struktūrą) leisti akcininkams laisvai apibrėžti įstatuose. Pagal šią proporcingą galimybę nacionaline teise būtų remiamasi nedaug, taip užtikrinant pakankamą SPE vienodumą Europos Sąjungoje ir teisinį tikrumą, kartu suteikiant labai reikalingą lankstumą dėl vidaus struktūros.

5.4. Tarpvalstybinė veikla

Pirmoji galimybė, kuri ir buvo pasirinkta – suteikti galimybę pasinaudoti SPE forma visiems steigėjams, neatsižvelgiant į tarpvalstybinį aspektą. Kitaip tariant, SPE konkuruotų su nacionalinėmis bendrovių teisės formomis. Ši galimybė pasirinkta, nes pagal ją užtikrinamas didelis teisinis tikrumas ir steigėjams suteikiamas laisvas pasirinkimas tarp SPE ir nacionalinių bendrovių teisės formų, nors ji ir galėtų būti ne tokia politiškai priimtina kaip antroji ribotesnė galimybė.

Pagal antrąją galimybę norint pasinaudoti SPE forma taikomas tarpvalstybinio pagrindo reikalavimas (pvz., akcininkai iš skirtingų valstybių narių arba tarpvalstybinės veiklos įrodymai). Tokia SPE gali būti politiškai labiau priimtina, nes ji labiau orientuota į lengvesnę prieigą prie vidaus rinkos. Tačiau ją įgyvendinus teisinis tikrumas būtų mažesnis dėl būtinybės nuolat kontroliuoti, ar vykdoma tarpvalstybinė veikla. Taip verslininkams taip pat būtų apribotas bendrovių formų pasirinkimas.

5.5. Bendrovės buveinė ir jos perkėlimas

Pagal pirmąją galimybę būtų galima numatyti, kad SPE registruotoji buveinė ir pagrindinė buveinė turėtų būti toje pačioje valstybėje narėje. Todėl SPE registruotąją buveinę perkelti į kitą valstybę narę reikėtų perkelti ir pagrindinę buveinę. Ši galimybė prieštarautų Europos Teisingumo Teismo sprendimui *Centros* byloje.

Antroji galimybė – suteikti galimybę SPE registruotąją buveinę ir pagrindinę buveinę turėti skirtingose valstybėse narėse ir dėl to perkelti registruotąją buveinę kartu nereikalaujant perkelti savo pagrindinės buveinės. Aiški šios laisvės nuostata būtų įtvirtinta reglamente, užtikrintų vienodumą visoje ES ir didelį įmonių struktūros lankstumą. Ją įgyvendinus taip pat

būtų užtikrintas pakankamas teisinis tikrumas, nors reglamente reikėtų aiškiai nustatyti, kuri nacionalinė teisė būtų taikoma SPE atžvilgiu.

Trečioji svarstoma galimybė būtų palikti šį reikalą reglamentuoti valstybės narės, kurioje SPE registruota, nacionalinės teisės aktuose. Pagal šią galimybę visiškai nebūtų užtikrintas vienodumas, nes kiekvienoje valstybėje narėje būtų skirtinga tvarka. Teisinis tikrumas taip pat būtų nedidelis. Be to, taip nepagerėtų dabartinė padėtis ir nepasikeistų tai, kad bendrovės negali perkelti registruotosios buveinės iš vienos valstybės narės į kitą.

5.6. Kapitalo tvarka

Privalomi mažiausio kapitalo reikalavimai sudaro didžiąją bendrovės steigimo sąnaudų dalį ir jau nebelaikomi tinkama kreditorių apsauga. Be to, reikėtų pasirūpinti, kad SPE forma galėtų pasinaudoti visų ES-27 valstybių narių verslininkai. Todėl mažiausias 1 euro kapitalas, kuris nustatytas Jungtinės Karalystės „limited“ arba Prancūzijos SARL bendrovėms, yra geresnė galimybė. Atsižvelgiant į pragyvenimo standartų skirtumus, nustačius privalomą mažiausio kapitalo reikalavimą, pagrįstą arba ES-15 vidurkiu (10 000–12 000 EUR), arba ES-12 vidurkiu (4 000 EUR), SPE taptų mažiau prieinama ES-12 verslininkams.

5.7. Pelno paskirstymas akcininkams

Pirmoji numatyta galimybė – SPE kapitalo tvarką pagrįsti supaprastinta Antrąja bendrovių teisės direktyva. Net jei šia galimybe būtų užtikrintas didelis teisinis tikrumas ir vienodumas visoje ES, vis dėlto ją įgyvendinus MVĮ visiškai netektų lankstumo ir būtų labai suvaržytos.

Pagal antrąją galimybę akcininkams paskirstytinajam pelnui taikomas balanso patikrinimas, gerai žinomas visose valstybėse narėse. Įgyvendinus šią galimybę vienodumas būtų mažesnis, nes daugiau laisvės būtų palikta akcininkams įstatuose, bet akcininkai vis tiek turėtų pakankamai lankstumo, pvz., kapitalo didinimo arba akcijų išpirkimo atvejais.

Trečioji galimybė, t. y. balanso patikrinimo ir privalomo likvidumo patikrinimo derinys, nors ir užtikrintų didesnę kreditorių apsaugą, SPE sukeltų neproporcingas sąnaudas.

5.8. Darbuotojų dalyvavimas

Pirmoji numatyta galimybė – sukurti SPE skirtą *ad hoc* darbuotojų dalyvavimo tvarką. Turint omenyje tai, kad darbuotojų dalyvavimo problemos sprendimai jau nustatyti SE statute ir Direktyvoje dėl jungimosi, peržengiančių vienos valstybės ribas, ir tai, kad darbuotojų dalyvavimo klausimai politiškai labai sudėtingi, šią galimybę reikėtų atmesti.

Antroji galimybė būtų leisti darbuotojų dalyvavimo klausimą nustatyti vien valstybės narės, kurioje yra SPE registruotoji buveinė, teisės aktuose. Nors įgyvendinus šią galimybę SPE būtų suteiktas didelis lankstumas, taip darbuotojų dalyvavimo klausimas nebūtų išspręstas tuo atveju, kai buveinė perkeliama į kitą valstybę narę. Dėl to, kad SPE forma galėtų būti pasinaudota siekiant išvengti nacionalinės darbuotojų dalyvavimo tvarkos taikymo, SPE galėtų tapti nepriimtina.

Trečioji galimybė būtų tai, kad SPE būtų taikoma valstybės narės, kurioje yra SPE registruotoji buveinė, darbuotojų dalyvavimo tvarka, kartu į SPE statutą įtraukiant taisykles, kuriomis būtų reglamentuojamas darbuotojų dalyvavimas tuo atveju, kai SPE registruotoji buveinė perkeliama į kitą valstybę narę. Įgyvendinus šią galimybę SPE būtų suteiktas

reikiamas lankstumas ir užtikrinta, kad SPE forma negalėtų būti pasinaudota kaip priemone siekiant išvengti darbuotojų dalyvavimo tvarkos taikymo.

6. VERTINIMAS IR STEBĖSENA

Komisija kasmet apžvelgs, kaip SPE įsisavinama valstybėse narėse. Be to, Komisija atliks SPE statuto veiksmingumo ir svarbos vertinimą, kuris bus paskelbtas po penkerių metų nuo Statuto įsigaliojimo.